

[CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
AAN GODEFROI D'ESTRADES [NIJMEGEN]
24 SEPTEMBER 1676
7033

Antwoord op een brief van D'Estrades (zomer 1676, verloren)?

Samenvatting: Huygens vraagt of D'Estrades zijn huisknecht naar Johan van Reede (heer van Renswoude) zou willen sturen, zodat deze hem kan horen zingen, maar ook omdat deze huisknecht het nichtje van de heer van Renswoude zou kunnen onderwijzen. Huygens stelt dat het mede door de muziek komt dat hij op tachtigjarige leeftijd nog in zo'n goede gezondheid verkeert.

Over een antwoord door D'Estrades is niets bekend. Huygens schreef opnieuw op 10 januari 1677 (7041).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 3, pp. 799-800: ontwerp (autograaf).

Vroegere uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. LXXXII, pp. 73-74: onvolledig (<Et certes je ... d'années ou deux>).
— Jonckbloet 1890, p. 77 (n. 3): onvolledig (<Comme ces jours ... d'années ou deux.>).

— Worp 6, nr. 7033, p. 381: samenvatting.

— Rasch 2007, nr. 7033, pp. 1210-1213: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Philips Doublet; Johan van Reede (heer van Renswoude); Margaretha van Reede; Constantia de Wilhem.

Plaatsen: Frankrijk; St. Annaland.

Glossarium: chanter (zingen); collège de musique (collegium musicum); harmonie (harmonie); luth (luit); opéra (opera); symphonie (samenklank); voix (stem).

Transcriptie

Au Maréchal D'Estrade.

24 Septembre 1676.

Monsieur,

Je reçois tousjours avec beaucoup de joye les marques qu'il vous plaist me donner de l'honneur de vostre souvenir, estimant les constantes amitez, et sur lesquelles il n'y a guerre ni quérelle publique qui morde, au prix des véritables diamans, qui ne souffrent rien au feu. Ma nièce de Wilhem et mon gendre de Sinte-Anneland en parlent comme moy et vous rendent, Monsieur, avec moy, ce qu'il doibvent de rémercimens de la bonté que vous daignez avoir pour eux.

Je serois ravi d'avoir occasion de vous aller exposer de bouche l'estat de toutes ces familles, qui ont eu part à vos bonnes graces jusques parmi leurs berceaux. Et certes je m'en sens redoubler l'envie en ce que je voy, Monsieur, qu'un vos domestiques si capable de nous recréer se trouve attaché à si peu de distance d'icy, et qu'au lieu de l'entendre chanter nous n'en puissions qu'ouïr parler, ceste sorte de gens ne sortants plus guère de France depuis qu'ils trouvent leur compte en cest emploi des opéra, qui ont besoin de tant de bonnes voix. Le bon Monsieur de Renswoude a mis en train chez luy un collège de musique assez bien assorti en faveur d'une belle niepce, qui faict beaucoup de figure en ceste assemblée, tant du luth que de la voix. Un sçavant comme vostre domestique, Monsieur, seroit bien son faict pour mettre ceste demoiselle dans la belle méthode que les seuls Français entendent, à mon advis, et il y a longtemps qu'il a dessein de luy trouver quelque instructeur de ceste sorte-là. Vous me connoissez, Monsieur, et pourrez bien vous imaginer que je ne manque pas à animer et seconder ces symphonies.

En effet, comme ces jours passez il m'est arrivé ce que plusieurs souhaitent de se veoir arriver, et personne ne voudroit qu'il le fust (c'est d'avoir atteint ma 80e année), | 800 | je suis persuadé que beaucoup d'harmonie joint à quelque régime de vie ont fort contribué à me mener à tant d'aage, où je me trouve, graces à Dieu, en telle disposition que le monde semble me juger peu changé depuis une douzaine d'années ou deux. Vous n'attendez pas, Monsieur, que je payasse vos civilitez d'un entretien de bagatelles, mais en fin il n'y a pas

moyen de s'en empescher, en lieu où on ose s'imaginer que la souvenir du passé peut rendre excusable toute importunité présente. C'est de quoy je vous supplie très humblement et de me vouloir continuer le faveur de me croire que tout que je seray, je sçeray,

etc.

Vertaling

Aan maarschalk D'Estrades.

24 september 1676.

Mijnheer,

Ik pleeg de bewijzen die u mij wilt geven van uw herinnering aan mij met veel genoeg te ontvangen, aangezien ik aan de trouwe vriendschappen, waarop geen oorlog of openlijke strijd vat krijgt, de waarde hecht van echte diamanten, die het vuur zonder schade verdragen. Mijn nichtje ¹[Constantia] de Wilhem en mijn ²schoonzoon, de heer van St. Annaland, zijn dezelfde mening toegedaan en danken u met mij, mijnheer, zoals zij verplicht zijn voor de goedheid die u jegens hen hebt betracht.

Ik zou volgaarne gelegenheid hebben u mondeling te berichten over de toestand van al die gezinnen, die deel hebben gehad aan uw goede gunsten sinds de wieg. En dit verlangen voel ik dubbel nu ik weet, mijnheer, dat een van uw huisknechten, die zozeer in staat is om ons aangename ontspanning te bezorgen, zich op zo weinig afstand van ons blijkt te bevinden, en dat wij toch, in plaats van hem te horen zingen, slechts over hem horen spreken, terwijl dat soort mensen nog nauwelijks buiten Frankrijk komt, sinds zij hun inkomen verdienen met aanstellingen aan de opera, die zoveel goede stemmen nodig heeft. De waarde ³heer van Renswoude heeft bij hem thuis een rijk samengesteld muziekcollegium bijeengebracht ten gunste van zijn ⁴nichtje, dat een goede indruk maakt in dit ensemble, zowel met haar luit als met haar stem. Een ingewijde als uw huisknecht, mijnheer, zou goede diensten kunnen bewijzen om deze dame op te leiden volgens de goede methode, waarvan alleen de Fransen het geheim kennen, naar mijn mening, en het is al sedert lang dat hij [Johan van Reede] het plan had opgevat om voor haar een leraar van een dergelijke statuur te vinden. U kent mij, mijnheer, en kunt zich zich zonder moeite voorstellen, dat ik niet nalaat aan te sporen tot deze samenklanken en ze terzijde te staan.

Overigens, nu dezer dagen mij is overkomen wat velen hadden gewenst bij henzelf te zien gebeuren, en waarvan niemand wil dat het zo is (het bereiken van mijn tachtigste levensjaar), ben ik ervan overtuigd dat veel muziek en het leiden van een enigszins geregeld leven zeer veel ertoe hebben bijgedragen dat ik de ⁵leeftijd heb mogen bereiken die ik nu heb, Gode zij dank in een toestand die naar het algemene oordeel de laatste een of twee dozijn jaren nauwelijks veranderd is. U zit er niet op te wachten, mijnheer, dat ik uw beleefdheden beantwoord met een onderhoud over kleinigheden, maar er is uiteindelijk geen manier om dat te ontwijken, wanneer men zich durft bedenken dat de herinnering aan het verleden wellicht een verontschuldiging kan bieden voor de vrijpostigheid van het heden. Dat wil ik u verzoeken alsook dat u mij de gunst wil verlenen te geloven dat ik zal zijn en blijven, enzovoorts.

---

1. Zij is een dochter van David de Wilhem en Huygens' zuster Constantia, geboren in 1633.

2. Philips Doublet.

3. Johan van Reede.

4. Wellicht Margaretha van Reede (1667-1726), de oudste dochter van Godard van Reede, heer van Amerongen en achterneef van Johan van Reede, en Ursula Philipota van Raesveld. Margaretha wordt vermoedelijk ook genoemd in Huygens' brief aan Ursula van 28 juni 1680 (7154).

5. Huygens was op 4 september 1676 tachtig jaar oud geworden.